

- d) Kørsel, der er omfattet af lov nr. 115 af 29. marts 1978 om buskørsel.

Kørsel, der udføres vederlagsfrit som led i anden virksomhed af ejeren eller f.eks. en ansat hos denne, og hvor der udelukkende befordres personer, som har nærmere tilknytning til den registrerede ejer (bruger) af bilen, er ikke omfattet af loven om hyrekørsel eller loven om buskørsel. (Fremhævet her).

2. Som eksempler på anvendelsen af disse retningslinjer kan nævnes:

- a) En institution (f.eks. en skoles eller plejehjems) kørsel med elever anses *ikke* for erhvervmæssig personbefordring, når . . . , institutionen ejer bilen, . . .
- b) En erhvervsvirksomheds kørsel med personale anses *ikke* for erhvervmæssig personbefordring, når . . . , virksomheden ejer bilen, . . .
- c) en erhvervsvirksomheds kørsel med kunder anses *ikke* for erhvervmæssig personbefordring, når . . . , virksomheden ejer bilen, . . .
- d) En forenings kørsel med medlemmer anses normalt for erhvervmæssig personbefordring. Dette gælder dog ikke f.eks. en sportsforenings kørsel med aktive medlemmer, der skal deltage i et sportsstævne, hvis kørslen skal ske vederlagsfrit og foreningen ejer bilen.«

Selv om de nævnte cirkulærer er udstedt i tilknytning til lov om buskørsel og lov om hyrekørsel, har den foretagne afgrænsning mellem erhvervmæssig og ikkeerhvervmæssig personbefordring også haft betydning for rækkevidden af forbudet i bekendtgørelse nr. 172 af 8. maj 1963.

Indtil den 1. juli 1992 blev personbefordring med et lejet køretøj således anset som erhvervmæssig personbefordring. Dette indebar bl.a., at lejede busser i almindelighed ikke måtte benyttes til personbefordring. Virkningen heraf var, at der ikke var noget marked for udlejning af busser.

Dette blev ændret ved ikrafttrædelsen af Trafikministeriets cirkulære af 1. juli 1992, hvor der skete en udvidelse af begrebet »ikkeerhvervmæssig personbefordring«, således at det herefter – under de i øvrigt i cirkulæret nærmere angivne betingelser – også omfattede befordring i lejede køretøjer (inden for Danmarks grænser).

Et forbud mod udlejning af større busser vil således indebære, at man for disse bussers vedkommende reelt vil vende tilbage til den retstilstand, der gjaldt før den 1. juli 1992.

3. Grundlovens § 73

Grundlovens § 73, stk. 1, har følgende ordlyd:

»§ 73. Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning.«

3.1. De beskyttede rettigheder

Det er almindeligt antaget, at udtrykket »ejendom« i grundlovens § 73 skal forstås i vid betydning. Bestemmelsen beskytter således ikke alene ejendomsretten, men også begrænsede rettigheder som f.eks. brugsrettigheder, lejerettigheder og servitutrettigheder.

Det er ligeledes almindeligt antaget, at bestemmelsen ikke alene beskytter rettigheder af privatretlig karakter, men også særlige rettigheder af erhvervmæssig karakter stiftet på offentligt grundlag, f.eks. næringsrettigheder, jf. Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret, 3. udgave ved Ole Espersen (1980), side 648 f. og Henrik Zahle, Dansk Statsforfatningsret 3, Menneskerettigheder (1989), side 120 f.

Endvidere kan erhvervmæssig virksomhed, der udøves *uden* grundlag i en særlig tilladelse eller lignende med hjemmel i lov eller aftale, efter omstændighederne være omfattet af beskyttelsen, jf. Henrik Zahle, a.st., side 122 f., og UfR 1980, side 955 Ø.

I den nævnte sag havde en kreds af danske forretningsfolk i sommeren 1971 stiftet et selskab (Greendane A/S) med bl.a. det formål at foretage fragtsejls mellem Danmark og Grønland. Januar 1972 påbegyndtes sejladserne med et chartret fragtskib. Ved lov nr. 324 af 13. juni 1973 blev der imidlertid indført forbud mod søtransport af gods til og fra Grønland. Selskabets rederivirksomhed beroede ikke på nogen særlig tilladelse, men var en udnyttelse af det forhold, at adgangen til at foretage fragtsejls mellem Danmark og Grønland havde være fri siden ophævelsen af Den kongelige grønlandske Handels monopol med hensyn til handel og besejling, jf. lov nr. 277 af 27. maj 1950.